

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Ioannis Ioviani Pontani. De Aspiratione Libri duo. Charon
Dialogus. Antonivs Dialogus. Activs Dialogus. Aegidivs
Dialogus. Asinvs Dialogus. De Sermone Libri Sex. Belli,
Qvod Ferdinandvs Senior ...**

Pontano, Giovanni Giovano

Venetiis, 1519

È silentio interdum risum gigni.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12960

parebunt, tum frigida, hæc illis si defuerint, quæ suapte quidem natura lepida sunt & bella. Id tamen considerandum, aliam rationem esse debere facitorum atq; ingenuorum hominum, aliam mimorum, ac theatralium ludionum, in quibus interdum obscenitas ipsa, spurcatioq; cum scurrilitate, ac petulantia non commendetur modo, uerum etiã si absuerit, desideretur. Quo'circa in his ipsis immoderatiores qui fuerint, nimiq; imitatores, mimorum potius è numero habendi sunt, quàm facitoru', theatroq; ac spectaculis magis digni.

Mimici & theatralia parum facietis conuenire.

Nec uero imitatio tantum ipsa dum nimia quidem sit, fugtanda est, uerum etiã dicta quedam, quæ mimici sint potius, aut parasitici, q̄ ingenua, confessionibusq; ac sermonibus, de quibus dicimus, male conuenientia. qualia hæc ex Plauto, quæq; alia eorum similia, Qui edisti, multo fecisti sapientius. qui non edisti saturi fite fabulis. Item, Dū ludi sunt in popinam pedisse qui irruptionem facite. Delectant hæc populum, suntq; mirum in modū auribus populariū apta, et ad inuitandum risum, et ad detinendum spectatores in subsellijs, seu ne satietate afficiantur, seu dum pati nequaquam possunt spectandi morã. Quid illud quàm festiuum, quàm ridicularium? Vn noctuã afferri, quæ tu tu usq; dicat? Et, Assum apud te eam. At ego elixus sis uolo. Delectant hæc mirifice, quid enim histrionia popularius? Ac fieri quidẽ potest, ut quandoq; quanquam rarerent in ore tamen ingenui, ac faciet uiri commedentur. hæc eadem, quæ suapte natura omnino tamen dedeant. At hoc & populare admodum, & theatricum, Digtos in manibus non habent. Quid iam? Quia incedunt cum anulatis auribus. Et illud, Perpetuon ualuisi. uarie. Caprigenū hominum non placet mihi, neq; pãtherinum genus. Hæc inquam, quæq; huiusmodi sunt, uel suauissimum esse condimentum uideri, ac iure quidem possunt relaxationum earum, quas ipsi quærimus, quæq; ut quæramus, natura ipsa & hortatur & commonet.

E' silentio interdum risum gigni.

Dicere uix quidem ausim, dicam tamen, nec parum quidem libenter, etsi facietis uir in dictis, responsisq; decenter uer satur, ad iocum quidem, honestamq; ad relaxationẽ ac quietem accommodatis, tamen ipse quandoq; uidi mirificam excitari risum, suauissimamq; gigni recreationẽ

è silentio respondentis, quod siue motus quispian oculorum concinnus
 sequatur ac decens, siue manuum, digitorum'ue, siue dentium sub-
 sannatio, gesticulatio'ue aliqua, siue innutus quispian extemporaneus,
 siue è loco ab itio præter expectationem, qui contemptus ac irrisionis si-
 gnificationem habeat. Etenim aliquando loquaculus quidam Hiero-
 nimum obtundebat Carbonem, suauissimi ingenij uirum, atq; ubi mul-
 ta ingentem uerborum in cumulum congeffisset, petebat sibi ab eo ad
 singula responderi, illum uero ad omnia quidem siluisse, conuersumq;
 ad astantes dixisse, Magnum ranarum prouentum hic annus attulit.
 Carriebat alius quispian nostra in porticu, quæ ferre Albericus Pu-
 dericus Francisci nostri filius cum non posset, nullo dato responso, ma-
 nu sublata, monuit, nasum ut emungeret, quo è signo mirificus inter
 astantes exortus est risus. Et illud quoq; Tristani Caracioli perquam in-
 cundum & bellum. Cum enim homo parum in loquendo tempera-
 tus, nulliusq; in re publicam operæ aut officij frequenti in conuentu no-
 bilium uirorum dixisset ei, Malos rei publicæ ministros habemus, tum
 ipse auerso ab illo statim ore ac discessuro similis. Nūtiū inquit habe-
 mus o' ciues aduentantiū peregre graculorum. ego rus eo, ne segeti-
 bus iam pullulantibus damno sint. Hortabatur homo minime malus
 Petrum Compaterem ad uxorem ducendam. Has inter adhortationes
 qui ponē eum stabat inuenis argutius cum sternuisset, nihil ipse re-
 spondit. tum ille, Quid malum & amico, & honesta suadenti non
 respondens? ad ea tum Compater, Nec mihi inquit, nec uxori male au-
 spicaturus sum. Cū enim è duobus coniugium (ut scis) constet, Hispani
 quidem augures, ubi unum sternutamentum tantum fuerit, & malū
 illud, & portentosum profitentur. meis igitur nuptijs infelix absit au-
 spicium. Facetus itaq; uir potest è silentio quoque gratiam sibi compa-
 rare ab auditoribus.

Quæ seruanda sint in risu prouocando.

Prouocandi autem risus, hilaritatisq; excitandæ uel præcipua causa est,
 cum is qui dicit siue lacesitus, siue lacesens, prior'ue aut posterior iocan-
 tus ipse quidem minime riserit, ut querendum fortasse a doctis sit ui-
 ris, cur tantopere ad commouendum conferat risum dicentis confirma-
 tus uultus, uerbaq; eius cum seueritate & pondere. In repercutien-
 do autem, docere exemplum hoc potest, quanti sit id ipsum quod nunc
 dicimus. Vexabat bello Florentinum populum Alphonsus Neapoli-